

БІЛІСНІК

Всеукраїнський дитячий журнал

— Ходімо купимо мамам подарунки.

— За 100 гривень я мамі такий подарунок куплю!

— Хто вгадає, де кулька, той всього за 5 гривень може виграти 100 гривень!

— Купуйте! У нашій лотереї можна виграти міксер, телевізор, пральну машину!

— Мама давно мріє про міксер.

— Залишиться моя мама на свято без подарунка.

— У мене ще є 1 гривня — куплю їй букетик пролісків.
— Там темно, обійдемо освітленим боком вулиці!
— Ти що, боїшься?!

— Не сумуй. Ті злодуги не знайшли в потаємній кишеньці мої дві гривні. Купимо два букетики пролісків — нашим мамам.

— Вивертай кишені, малеча!

Чому? Скільки?

ПОШТА

Злива ваших листів, барвінчата, переконала мене, що ви — дуже допитливі, цікавитеся усім на світі. Яких тільки запитань не виникає у вас! Щоб відповісти на них, треба було б випустити багато томів енциклопедії. Але мене такий врожай запитань порадував. Відповідатиму на них на сторінках журналу. А поки що в редакції кипить робота по визначенню найцікавішого і найоригінальнішого запитання. Адже, як я і обіцяв, переможець конкурсу отримає приз — фотоапарат. Ім'я найдопитливішого з найдопитливіших прочитаєте в одному з наступних номерів журналу. До речі, хто не встиг надіслати 10 своїх найцікавіших запитань про все на світі, може це зробити зараз.

А тепер відповідаю на запитання Андрія КВАЧА з Дніпропетровської області:

«Нещодавно я прочитав книгу Жуль Верна «Діти капітана Гранта». Мене зацікавив лист, знайдений у пляшці всередині акули. Чи давно люди так посилають повідомлення — у пляшках водою?»

повідомлення, а його першим прочитав якийсь рибалка! Королева наказала повісити бідолаху. А по всій країні оголосили: смерть чекає кожного бризанця, який насмілиться розбити виловлену в морі чи знайдену на березі запечатану пляшку. Королева навіть запровадила при дворі посаду «відкупорювач океанських пляшок». Він мусив збирати викинуті морем пляшки, відкупорювати їх і приносити до двору знайдені в них листи.

Першим «відкупорювачем океанських пляшок» був Томас Тонфілд. За перший рік своєї служби він дістав з пляшок 52 листи. Кажуть, що коли він приходив до королеви з черговою знахідкою, вона незмінно запитувала: «Ну, що пише нам Нептун?» Ця незвичайна посада проіснувала при англійському дворі два з половиною століття. Дуже давно виник і звичай кидати в море пляшку із запискою про загибель судна чи долю потерпілих від морської катастрофи людей. До «пошти Нептуна» зверталися тоді, коли не залишалось вже ніяких інших засобів повідомити про трагедію. Так сталося і в книзі «Діти капітана Гранта» —

2

Цей незвичайний вид пошти так і називається — «пляшкова пошта». Виникла вона років за триста до нашої ери. Жив тоді на узбережжі Середземного моря вчений грек. Він хотів довести людям, що його думка про те, що вода в Середземне море надходить з Атлантичного океану, правильна. А тому кинув за Гібралтарською протокою в океані кілька порожніх закупорених посудин із записками. Через три місяці одну з них знайшли на березі острова Сицилія, тобто «пляшкова пошта» підтвердила правильність думки вченого грека.

Відтоді люди й користуються цим простим способом передачі повідомлень.

Весняним ранком 1568 року англійський рибалка знайшов у сітях разом з рибою просмолену пляшку. Здивований незвичайною знахідкою, він розбив пляшку і через три дні розплатився за це життям. Хіба міг він подумати, що в пляшці знаходиться пергамент, адресований самій королеві Англії Єлизаветі Першій! Вона з нетерпінням очікувала це

ВІСНИК
ДОТЛІВІ
ВІСНИК
ДОТЛІВІ
ВІСНИК
ДОТЛІВІ
ВІСНИК
ДОТЛІВІ

НЕПТУНА

«пляшкова пошта» допомогла знайти капітана Гранта. Але в житті частіше за все допомога затримувалася на роки, а то й століття. Таких прикладів в історії мореплавства багато.

У березні 1957 року на березі острова Ямайка знайшли пляшку, в якій було сховано стару карту з ледь помітним написом.

Він повідомляв, що в липні 1750 року посеред Атлантики загорівся пароплав «Бретрен оф Кост» і немає ніякої надії на порятунок. Нептун «доставляв» це термінове повідомлення 207 років.

Але люди знову й знову зверталися до Нептуна по допомогу. Бо інколи тільки його «пошта» розповідала про долю зниклих кораблів. Пароплав «Президент» у березні 1844 року з 136 пасажирами на борту вирушив з Англії до Америки. У порт призначення він не прибув. Вісім місяців про нього ніхто нічого не знав. І лише наприкінці року в океані підібрали плаваючу пляшку із запискою. В ній ішлося про те, що «Президент» потрапив у сильний шторм і почав тонути. Лише небагатьом пощастило врятуватися на шлюпках. Мабуть, хтось із врятованих і написав цю записку. Але й шлюпки згодом потонули.

Велику тигрову акулу піймали рибалки у 1961 році біля острова Принсіпе. В її шлунку знайшли обліплена мушлями пляшку із запискою. Записка розповідала про загибель корабля і про те, що всі врятувалися на

безлюдному острові, що їм потрібна термінова допомога. Вказувалися точні координати острова і дата катастрофи — 70-ті роки минулого століття. Координати, зазначені у записці, відповідали координатам острова Принсіпе, на якому вже давно живуть люди і де є багато готелів для туристів. А колись він був безлюдним, і люди на ньому потребували допомоги зовні.

Використовують «пляшкову пошту» і сьогодні — вчені, які вивчають морські течії. Скло не роз'їдає морська вода — пляшка може тривалий час знаходитись в океані. У записці вказується зворотна адреса й прохання до того, хто знайде пляшку, повідомити (часто за винагороду), де, коли і хто її знайшов.

«Пляшковою поштою» користуються не тільки наукові організації. Наприклад, англійський лікар Тайт щороку відправляв 3000 пляшок з різних точок океану, часто отримував відповіді і за ними складав власну карту морських течій.

Плавають морями й океанами «скляні листиноші». Одні прибувають вчасно й допомагають людям. Інші надовго затримуються в гостях у морського царя і не поспішають віддавати свої повідомлення. У вік електронного зв'язку вони продовжують свою службу.

НЕ ЗАБУДЬ ЗАПИТАТИ У МАМИ...

Барвінчатко! **Не забудь запитати у мами, на скільки вона передплатила тобі «Барвінок» — на рік чи всього на три місяці? Якщо на увесь рік — подякуй їй і поцілуй у щічку, якщо на три місяці — поцілуй у щічку й попроси її негайно продовжити тобі передплату до кінця року.** Щоб ти не залишився без моїх книжечок з найкращими творами українських і зарубіжних письменників, цікавинок про все на світі, без моїх конкурсів з призами. **Будьмо разом до кінця року!**

Твій друг **БАРВІНОК**

«Барвінок» — національний журнал. Передплачуючи і читаючи його, ти, барвінчатко, разом із батьками підтримуєш українську культуру.

КАЛЕНДАРЬ НАГАДАЙДИ

Привіт, барвінчата! Спливають останні дні зими, красовик до нас у гості йде. Гайда весну закликати!

*Ой весно, весно, днем красна,
Що ти нам, весно, принесла?*

А принесла вона нам у своєму першому місяці багато свят. Не забули про 8 Березня? Привітати треба і маму, і бабусю, і вчительку, і дівчаток-однокласниць. Але пам'ятайте про 14 травня — День Матері, який у нашій державі вже відзначатиметься офіційно.

9 березня — день народження Тараса Григоровича Шевченка. Візьміть цього дня в руки «Кобзаря», прочитайте вірші — один, другий, третій... Це буде найкращим дарунком нашому великому поетові.

9 березня — Обертіння (птахи повертаються з вірію і шукають місця для гнізд),

14 — Явдохи-плющухи (якщо цього дня теплий вітер — літо буде дощовим, холодний —

холодним), 22 — Сорок Святих (хто потопче цього дня ряс, той убезпечить життя й здоров'я протягом року).

Березень називають ще красовиком. Красно закінчіть його і ви, барвінчата, щоб у табелі за третю чверть рясніли лише п'ятірки.

Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ

*Наїлися шпакі снігу —
Співать перестали.
До шпаківень, а в шпаківнях
Вітри ночували.*

*Один вітер — вітер Грудень,
Другий — вітер Січень.
Третій — Лютий, льодом кутий,
Дощами посічений.*

*Заплакали шпакі журно,
Знялись за туманом,
Прилетіли весну стріти —
Прилетіли рано.*

Редакція вдячна працівникам
поліграфкомбінату
«УКРАЇНА»,
його
директорові
ШЕВЧУКУ
Анатолію Васильовичу
за велику допомогу
у випуску журналу.

Художник Ю. ПРАВДОХІНА

ПІАКОМ ТАЄМНО

Це секретна інформація

Тільки у нашому журналі, тільки для наших читачів ми продовжуємо друкувати спеціалізовані агентів Кварка

Кварк лежав на своєму вузькому ліжку і похмуро дивився у стелю. Чому так не щастить йому останнім часом? Чому невдоволений шеф? Чому ще позавчора закінчилися останні сухарі? Відповідей на стелі не було. І сухарик від тих думок не з'явився. Агент посміхнувся. Ні, він таки — суперагент. Бо попри жарти й клини колег він поклав до свого багажу чималеньку торбинку із соняшниковим насінням. Саме ці чудові маленькі зернятка допомагали йому третій день

СТЕЯ ПРИ

обходитися без їх. Це був його надсекретний рецепт. Хто б міг подумати, що 50—60 грамів насіння задовольняють потребу людини у так званих полінасичених жирних кислотах та вітаміні Е.

А сам цей вітамін захищає людину не лише від м'язової втоми і слабкості, а ще й від впливу променевої енергії... Тож годна смерть Кваркові не загрожує, але малесенький сухарик та ще й із згущеним молоком не завдав би...

Кварк розхвилювався, різко повернувся і застогнав від болю. Кляті вулиці розбитих ліхтарів! То в кіно все закінчується добре. А він, Кварк, вчора опинився сам на сам з темною вулицею, яку тре-

РОЗДІЛ шостий.

у якому ще незрозуміло, що то за шум учинився, зате можна здогадатися, нащо Богдан у тих краях з'явився

— І тобі, Якове, добридень. Як там твої Божі мухи?

— Гудуть.

— То добре. Бо як не гудуть, то сам знаєш що... Хай гудуть на здоров'я.

Нарешті Ох звернув увагу і на Богдана.

— То це той, що козак Мамай про нього казав?

— Він і є, дядьку! — підтвердив пасічник. — Тямущий хлопець і хоробрий — коркодима не злякався. А то він такий блідий, бо нашого змія вперше побачив.

— А де ж їх зараз побачиш? Тільки наш і лишився, а київським

— А що перевертні? — здивувався Богдан. — Бачили ми їх, правда, дядьку Якове?

— І нічого незвичного не помітили? Ні? Ну, Якове, хай вже дитина не роздивилася, а ти ж наче не вчорашній... Ти хутір Кагани знаєш? Той, що на краю Чорнолісся.

— Та вже ж. Торік дві сім'ї бджолині у дуплянках туди завіз.

— Напали минулої ночі перевертні на хутір. Майже всіх розтерзали. Кілька дітлахів

мій зник. Богдан відчув, що у нього тремтять ноги, і сів на пеньок. Пеньок раптом голосно чхнув.

— Ой! — Богдан підскочив так, що ледь не впав. А пеньок у нього на очах обернувся товстеньким дідусем з довгою бородою. З-під крилатого бриля поглядали хитрі веселі очі.

— Так ото, — вимовив дідок, наче продовжував давно почату розмову, — ніякої поваги у нашої молоді до старших. Я йому кажу: лежи на дні і дихай через очеретину. А він, ледащо, обернувся в окуня, заліз під корч і хропака дає. Знає, капосний, що не люблю я на щуку перевертатися, бо потім усі суглоби болять...

— Драстуйте, дядьку Ох! — вклонився пасічник.

змієм Кирило Кожум'яка ще коли навколо міста вали оборав!.. Надірвався, бідолаха, хоч і триголовий був. Добре, хлопче, взяби я тебе в учні, та не до науки зараз. Якись чужинці у нашому краю з'явилися, і ворожба у них незнана, чорна. Та ще перевертні...

на вишках спали, бо жарко, то вони вціліли. Найдивніше — перевертні до хат забігали. Зроду-звіку такого не було.

— Може, їх теж якимось зіллям відігнати — як коркодима? — не втерпів і перебив старших Богдан.

— Ти ба, мале-мале, а розумне! — підвів брови дядьку Ох. — Є таке зілля, розрив-трава називається. Нею не те що відігнати чужі чари — розвіяти по вітру їх можна. Але нічого не вийде. Нема кому.

Ніч Брідит

Валерій
і Наталя
ЛАПІКУРИ
Фантастична
повість*

* Продовження.
Початок у №№ 9—12, 1999 р.
№ 1, 2000 р.

Якова і Оха.
Решта трохи
відстали.

Дядько Яків ви-
гукнув щось — чи то
«гей!», чи то «бий!» — і
різко опустився на праве
кіно, нагнув голову і
викинув кілок вперед і
вгору. Сіра тінь налетіла
просто на кілок. Почувся

гідотний тріск і майже одразу
— дикий нелюдський крик. А
потім сірі тіні завили і накинuliся
всі разом.

Та в цю мить сильніше за оте
виття почулося совине уханннн.
Велетенська сова пролетіла над
ними і метнулася згори на напад-
ників. Перевертні збилися в купу,
заголосили і рвонули навтіки.

Сова опустилася на збиту нога-
ми куряву шляху — і стала си-
венькою кругленькою бабунею.

— А ви гадали — ми там у селі
поснули? — весело підморгнула
вона Богданові.

— Чолом вам, бабо Франю, —
вклонився Ох. — А ми, власне, до
вас на пора-
ду їхали.

— Чому? А ви? А дядько Яків, а
Мамай?

— То ж бо й воно. Розрив-трава
росте коло Чарівної брами, всім
вона добре відома, але зірвати її
мусить рука,

котра крові
не знала,
зброї
не

тримала. Інакше трава свою силу
втратить. Де ти таку руку знай-
деш? У нас найменша дитинка ще
з колиски до батькової шаблі тяг-
неться. Та-а-ак, складна задачка,
але чомусь Богданові здавалося,
що розв'язання десь тут, поряд.

За деревами вже білили
хатки під соломою. Волики

й чорта лисого не боїмось.

— Я теж не боюсь... — пробур-
чав собі під носа Богдан, але
слухняно затих. У мішку віднайш-
лась дірочка — невелика, але як-
раз така, щоб усе було видно.

А подивитися було на що. Сірі
тіні мчали дорогою. Дві вирва-
лись вперед — просто на дядька

— То
прошу до
хати...

Богдан після ве-
чері вже засинав на виш-
ках — засипаному сіном горищі
хліва, а в голові все крутилося:
розрив-траву мусить зірвати ру-
ка, котра крові не знала, зброї не
тримала. Де ж її взяти, цю руку,
де взяти?

І раптом — наче стукнуло по
маківці, наче крикнув хто у
самісіньке вухо:

— Чайнику, та це ж ти!

(Далі буде)

Перший Язиката Хвеськи

8

Усім сміхотункам-барвінчатам — веселий привіт! Як ви

знаєте, славні козарлюги Гриць Всезнайло та Ясь Всеvmійло господарюють у нашому «Веселому коші» — організовують усілякі конкурси-змагання для дотепників і вигадників. А ще вони дуже люблять подорожувати. От і нещодавно повернулися з мандрівки-полювання за золотим дощем. Вичитали вони у якійсь книжці, що бувають срібні та золоті дощі. То смерч піднімає в небо старі сховані скарби, несе їх, а потім розсипає дощем в іншому місці. Козарлюги склали карту місць, де такі дощі можуть впасти, та й вирушили в дорогу. А як тільки повернулися, я відразу до них із запитанням:

— Знайшли золоту хмару?

— Знайшли, — сміється Ясь, — та не ту. Спочатку ми побували у Болгарії. Бо саме там колись випав дощ із золотих монет. Гриць запропонував цей маршрут. Просиділи кілька днів — сонячно, жодної хмари на небі. Вже хотіли рушати далі, аж і справді несе вітер хмару просто на нас. Ми й зрадили — навіть парасольки не діставали, думали, розбагатіємо. Але на наші голови посипалися... учнівські зошити й щоденники, та ще й з двійками. Як потім з'ясувалося, учні однієї школи ховали їх від батьків у дуплі старого дуба. У нього влучила блискавка, дерево впало, а зошити підхопив вітер і висипав той дощ двійок на нас.

— Так, так, ти краще розкажи, — заусміхався Гриць, — під який дощ ми потрапили, коли вирушили за твоїм маршрутом.

— Нормальний маршрут, — промовив

Ясь, — острів Пінос. Всі знають, що там заковували свої скарби пірати. Тож можна було сподіватися на хмару з піастрів...

— А натомість потрапили під зливу, — Гриць аж заходився від сміху, — з павуків і гусениць. Смерч, як потужний пылосос, набрав їх і поніс просто на нас. Не порятували й парасольки. Ще кілька годин після того незвичайного дощу витрушували з кишень павуків... Більше золотої хмари ми не шукали.

— Ага, самі шукали золоту хмару, а з моєї бублейної хмари сміються! — почувся раптом за дверима чийсь голос.

Гриць відчинив двері і хотів запропонувати несподіваній гості сісти, але не встиг. Вона заторохтіла:

— Добридень усім! ЯЯзикатаХвеська прийшла до вас із діловою пропозицією. Хоч серед барвінчат провести конкурс — на кращу казку-небилицю-промене. Але щоб пригоди у ній були кумедними.

— А чого ж, гарна пропозиція, — сказав Ясь.

— Приз переможцеві буде? — поцікавився Гриць.

— Буде! — відповіла Хвеська.

— А який?

— Я хочімаю приз виської ЯЯзиката, — знову заторохтіла-заскоромовила гостя, — але пропризмовчу, це секрет. Це буде перший мій секрет, який постаріюся зберегти до тих пір, коли визначиться переможець конкурсу.

Отож, барвінчата, Гриць та Ясь разом із ЯЯзикатою Хвеською чекають від вас казок-небилиць про кумедні пригоди ЯЯзикатої Хвеськи. Переможець отримає приз від неї самої.

БАРВІНОК

Художник В. ДУНАЄВА

Цілий разок ігор зі словами нанизав-придумав для вас, барвінчата, письменник Ігор Січовик. Пограйте в них самі і з друзями, — граючи зі словами, краще знатимете мову рідну, навчитесь відчувати її красу й багатство.

Ігор СІЧОВИК

Не ховайся, Бровко, у буду,
Я тебе сварить не буду.

* * *

— Ти чому сьогодні злий?
Йди води на руки злий.

* * *

Котик вибрався на мур
І муркоче: — Мур, мур, мур...

* * *

Я зробила піну з мила,
А її водичка змила.

* * *

На горі росла квасоля,
А з гори несла квас Оля.

ЖИТИ САНІМИ СЛОВАМИ
РАША КАЖЕМО СЛОВА МИ

1. Кожна пташка подає свій . . . . .
2. Для прибирання в домі потрібен віник і . . . . .
3. У Києві є Володимирський . . . . .

ВІТРЯЧОК

4. На вулиці двадцятиградусний . . . . .

5. Зерном наповнений . . . . .

6. Селян годує . . . . .

7. До бобових відносять . . . . .

8. Сухим тримають . . . . .

9. У нетопленій хаті буває . . . . .

10. Від повені буває . . . . .

11. На війні бійці потрапляють у . . . . .

12. Мене через річку перевіз . . . . .

ЗАПОВНИ СЕРЕДИНКУ

Ці слова починаються і закінчуються на ті самі букви. Тобі треба лише заповнити середину слів.

9

ЗНАЙДИ НОВІ

Наведені слова приховують у собі нові слова, що починаються з літери Л. Відшукай їх.

КОЛОБОК, СЛУГА, КАБЛУК, КОЛІСНИЦЯ, ПЛІД, ХВИЛИНА, ДОЛИНА, ПЛАН, КОЛИСКА, МАСЛАК, СТОЛИК, ПЛАНЕР, НАЛИСНИК, ЦИБУЛИНА, ШЛАК, КВАСОЛИНА, СОЛІСТ, ПЛУГ.

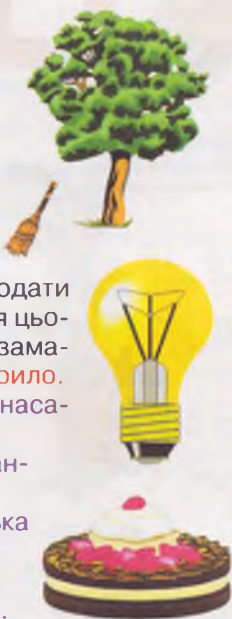
ПОМІЖ БУКВАМИ

Поміж цими буквами надійно сховалося 40 слів. Позмагайся з друзями, хто з вас швидше знайде їх.

МВЗОРЯЖАНКАНАТАКАВАЗАЩ
ГОРАНОКВ'ЯЖУРБАНАНЮЄКОР
АВЛИКХЦФОРМАРКАНАЛЄІЬСЕЛ
ОМАКАКАТУЗУБГЯВІЗДАРУНОКУ
НЬДЧЕМОДАНТЕНАЗВАГІП

ХИТРОМУДРА МАТЕМАТИКА

Якщо до одного додати один — скільки буде? Ось ти й помилився! Не два, а один. Таке трапляється в хитромудрій математиці або у математичній граматиці. Спробуй до одного слова додати друге, щоб вийшло нове слово. Для цього букви можна переставляти як заманеться. **Наприклад:** літо + вир = вітрило.
віник + сад = доглядач фруктових насаджень
пачка + лом = скляне пристосування для освітлення
рак + торт = сільськогосподарська машина
тон + риба = родичка сумки
сила + кок = ліжко для немовляти.

ув собі в одному лісі ведмідь.

Та такий дужий та лютий!

Піде було по лісі й душить та роздирає все, що здибає. Ліс був великий, і звірини в ньому багато, та проте страх пішов на всіх. Адже ж так і року не мине, а в цілому лісі душі живої не лишиться, коли бурмило так господарюватиме.

Рада в раду, присудили звірі вислати до ведмедя посланців і сказати йому:

— Вельможний пане ведмедю! Що ти так знущаєшся? Одного з'їси, а десятюх зі злості роздереш і покинеш!.. Адже так до року, то й душі живої в лісі не стане. Ліпше ти ось що зроби: сиди собі спокійно в своїм барлозі, а ми тобі будемо щодня присилати одного з-поміж нас, щоб ти його з'їв.

Вислухав ведмідь ту мову та й каже:

— Добре! Але пам'ятайте собі: як мене хоч одного дня одурите, то я вас усіх пороздираю!

Від того дня почали звірі день поза день ведмедеві одного з-поміж себе посилати. Почали кидати день у день жеребки: на кого впав, той і мусить іти до ведмедя і датися йому з'їсти.

Одного дня випав жеребок на зайця.

Перелякався бідний заєць... Та що було робити? Ходили другі, мусить і він. І не змагався. Тільки випросив собі годину часу, щоб із жінкою, діточками попрощатися. Та поки жінку знайшов, поки всю

сім'ю скликав, поки попрощались, та наплакалися, та наобнімалися, то вже сонце геть з полудня повернуло.

Врешті прийшлося зайцеві рушати в дорогу.

Іде бідолаха до ведмежого барлогу. Та не думайте, що йде заячим кроком-скоком, що біжить вітрові навздогін! Гай-гай! Тепер бідному зайцеві не до скоків, іде нога поза ногу, іде, та й постоює, та все рясні сльози втирає, та зітхає так, що аж лісом луна йде. Аж ось бачить: серед лісу крилиця кам'яна, оцямрована, а внизу вода глибока.

Стає заєць над цямриною, заглядає вниз, а й о м у сльози тільки кап-кап у воду. Та й зразу повеселішав і аж підскочив з радості. В його голові з'явилася щаслива думка: як би це йому і самому від смерті врятуватися, і всіх звірів вибавити від цього лютого та безрозумного ведмедя. І вже не плачучи і не зітхаючи, а щодуху біжачи, він поспішив до ведмежого барлогу.

Було вже надвечір. Ведмідь увесь день сидів у своїм барлозі та ждав, коли-то звірі пришлють йому когось на обід. Ждав і не міг нікого діждатися. Голод почав йо-

му докучати, і разом з голодом почала злість підступати під серце.

— Що ж це? — ревів ведмідь. — Що вони собі думають? Чи забули про мене, чи, може, їм здається, що одною вороною я маю бути два дні ситий? О, прокляті звірі! Коли мені зараз не прийде від них страва, то клянуся буком і берестом, що завтра скоро світ рушу до лісу і повидушую все, що в ньому є живого! І одного хвоста не лишу!..

Та минала хвилина за хвилиною, година за годиною, а страва не йшла. Надвечір вже ведмідь не знав, що з собою зробити з голо-

Я КЗАЄЦЬ ПОШУКАВ ВЕДМЕДЯ

Рекомендовано для читання у п'ятому класі.

ду й лютості. У такому настрої застав його заєць.

— Га, ти, поганцю, ти, хлистику, ти, гусяче повітря, — кричав на нього ведмідь. — Що ти собі думаєш, що так пізно приходиш? Та я тебе, такого комара, маю цілий день голодний ждати?..

Затремтів заєць, почувши ведмежий

70

Українська народна казка

крик і люті ведмежі слова, та скоро отямився і, ставши на задніх лапках перед ведмедем, промовив, як міг, найчемніше:

— Вельможний пане! Не моя в тому вина, що так пізно приходжу. І звірів не можеш винуватити. Сьогодні, в день твоїх іменин, вони, ще вдосвіта зібравшись, послали до тебе нас чотирьох, і ми всі вітром пустилися до тебе, щоб ти, вельможний паночку, мав сьогодні добрий обід.

— Ну, і що ж? Чому ж так пізно приходиш і де там тих троє? — запитав ведмідь.

— Трапилася нам дуже погана пригода, — мовив заєць. — Міркуючи, що в цьому лісі немає іншого пана, крім тебе, йдемо собі спокійнесенько стежкою; коли із кам'яного замку вискочив величезний ведмідь та й до нас: «Стійте!» — кричить. Ми стали. «Куди ідете?» Ми розповіли по правді. «Ю, го, — крикнув він. — Нічого з того не буде. Це мій ліс, і я не дозволю, щоб ви своїм м'ясом годували якогось приبلуду, що тут не має ніякого права! Ви мої, і я беру вас собі на обід!» Почали ми проситися, благати, почали казати, що нині твої іменини, і дуже негарно буде, коли ти в такий день залишишся без обіду. Та де тобі! І слухати не хоче. «Я тут пан, — кричить, — і я один маю на вас право! І ніхто мені тут не сміє втручатися!» І взяв нас усіх чотирьох до свого замку. Лед-

ве-ледве я упросив його, щоб хоч мене одного пустив до тебе. Тепер, вельможний пане, сам

поміркуй, чи ми винні в тому, що ти сьогодні з голоду намлівся, і що тобі далі робити.

Почувши це, ведмідь аж увесь найжачився. Вся його злість повернулася на того нового суперника, що так несподівано став йому на дорозі.

— Це ще який непотріб посів сюди вдертися?! — ревів він, дряпаючи землю пазурами. — Гей, зайче, зараз веди мене до нього, нехай його розірву на дрібні шматочки!

— Вельможний пане, — мовив заєць. — Це дуже могучий пан, страшний такий.

— Що? Ти думаєш, я його боюся? Зараз веди мене до нього, побачимо, хто буде дужчий!

— Вельможний пане, але він живе у кам'яному замку.

— Е, що там мені його замок! Веди мене до нього, вже я його достану, хоч би він сховався на самий верхечок найвищого дерева.

Попровадив заєць ведмеда до криниці та й каже:

— Велика твоя сила! Бач, твій ворог як тільки поба-

Художник В. БАРИБА

МИ ЛЮБИМО ЧИПАТИ!

чив, що ти наближаєшся, зараз драпонував і сховався до свого замку.

— Де він? Де він? — кричав ведмідь, оглядаючись навкруги і не бачачи нікого.

— Ходи сюди і заглянь ось тут! — мовив заєць і підвів ведмеда до криниці.

Став ведмідь над цямриною, глянув униз — аж там справді ведмідь.

— Бачиш свого ворога, — мовив заєць, — як виглядає із свого укріплення?

— Я не я буду, коли його звідти не достану! — мовив ведмідь і як не рикне з цілого ведмежого горла у криницю! А з криниці щоразу відбивається його голос удвоє сильніше, мов з величезної труби! — Та так? — скрикнув ведмідь. — Ти мені ще погрожуєш? Чекай же, я тобі покажу!

Та за цим словом ведмідь бабах до криниці та й там потонував. А заєць скочив щодуху до звірів і розповів їм, яким-то способом він перехитрив ведмеда і вибавив їх усіх від важкого нещастя.

Не треба вам казати, яка радість запанувала в цілому лісі.

У домовичка день народження. Він запрошує тебе й твоїх друзів до себе в гості. Але павук Забудько, кажан Потімзроблю і миша Хитруня хочуть, щоб увесь торт і лимонад дісталися їм, а не вам. А тому на шляху до домовичка вони поставили заморочки-запитання. І сподіваються, що ви не зможете правильно відповісти на них і не потрапите на свято.

Ставте фішки на старт і по черзі кидайте кубик. Потрапивши до пастки із заморочкою, мусите відповісти на запитання. Особливо уважні будьте, відповідаючи на запитання миші. Пам'ятаєте її ім'я?

1. Коли день народження у твоєї мами? Знаєш правильну відповідь — кидай ще раз кубик, ні — пропускай хід.
2. Хто застеляє твоє ліжко вранці: мама чи тато? Мама — пропускаєш хід, тато — пропускаєш хід, я сам — кидай кубик ще раз.
3. Ти вже всі уроки вивчив на завтра? Так — кидай кубик ще раз, ні — пропускай хід.
4. Скільки років твоєму дідусеві? Якщо знаєш правильну відповідь — кидай кубик ще раз, ні — пропускай хід.
5. Скільки разів на день — один чи шість — ти кривдиш молодшого брата чи сестру? Один раз — пропускаєш хід, шість разів — пропускаєш два ходи, жодного разу — кидаєш кубик ще раз.
6. Поглянь на свої черевики: вони чисті, в них завтра можна йти до школи? Так — кидай кубик ще раз, ні — пропускай хід.
7. Коли день народження у твого тата? Знаєш правильну відповідь — кидай кубик ще раз, ні — пропускай хід.
8. Як ти гадаєш, який подарунок більше сподобається домовичку: дорога іграшка, куплена за мамині гроші, чи зроблена тобою аплікація? Іграшка — пропускай хід, аплікація — кидай кубик ще раз.
9. Ти вже склав портфель на завтра? Так — кидай кубик ще раз, ні — пропускай хід.
10. Скільки років твоїй бабусі? Знаєш правильну відповідь — кидай кубик ще раз, ні — пропускай хід.
11. Чи читав ти сьогодні, крім підручників, ще якусь книжку? Так — кидай кубик ще раз, ні — пропускай хід.
12. Учора ввечері ти поцілував маму й тата, побажав їм на добраніч? Так — кидай кубик ще раз, ні — пропускай хід.

12

Барвінчатко! Ти першим прибув до домовичка на день народження — молодець! Але разом із тобою цю гру виграли ще й твої мама й тато, бабуся й дідусь, твоя молодша сестра чи брат. Здогадався чому? Напиши нам, будь ласка, скільки ігор з «Барвінку» ти вже маєш, чи граєш у них з друзями, які ігри тобі подобаються найбільше?

Старт →

РОДЖЕННЯ ОВИЧКА

Віват, віват! Мудренькі будемо!

Я, король славнозвісної країни Мудрагелії Мудрило Перший і Останній, маю для барвінчат гарну новину: до мого словника вже повернулися деякі слова.

Пам'ятаєте, минулого року взяв у полон зі словника маловживані слова. Залишилися порожні рядочки. Рдумортих застеріг, що слова зникнуть з мови, якщо ви, мудрагельки, не знайдете їх правильне значення. Він запропонував пограти в «Рдумортих-лото» — з кількох варіантів вибрати правильне значення семи слів. Гадав, що переможе нас. Та помилювся.

Я отримав кілька сотень листів з правильними відповідями. Ось один з них — від Андрія МАРКА з Донецької області:

«Я хочу порятувати слова. Знаю, що вони означають:

- сабадашки — веселі пісеньки,*
- саламаха — рідка страва,*
- санжарка — народна пісня і танець,*
- скупар — скупа людина,*
- скапцаніти — стати бідним,*
- скорохват — спритна,*
- метка людина,*
- сквира — негода».*

Молодець, Андрію!

З цікавістю прочитав я лист і від Галі **СТАРОДУБ** з Хмельницької області:

«Щоб приготувати саламаха, треба в підсолону киплячу воду всипати гречане борошно й добре розмішати, щоб не було грудочок. Потім поставити в піч, щоб умлівала. Їсти зі смаженим салом або з молоком».

Отож ці семеро слів повернулися до словника. Дякую всім барвінчатам за допомогу, а **Андрій МАРКО** і **Галія СТАРОДУБ** отримують від мене призи — книги Дмитра Білоуса «Чари Барвінкові» з автографом письменника.

Наварив я саламахи за рецептом Галі та й сів попоїсти. А тут і Рдумортих з'явився. Мабуть, відчув, як смачно пахне. Пригостив його, а він їсть, аж за вухами лящить.

— Що це ти, Рдумортиху, так гателиш, наче три дні не їв? — питаю.

А він, поки дно в мисці не показалося, мовчав. Лише потім озвався:

— Гателив я так, тобто жадібно їв, бо дуже смачна ця страва — саламаха. А взагалі я до тебе, Мудриле, прийшов у справі. Приніс мое «Рдумортих-лото». Хай твої розумники-барвінчата спробують розгадати значення ось таких слів. Упораються — слова повернуться до твого словника, а ні — зникнуть із мови.

Мудрагельки

pershyy

Хто го сала

Тож, барвінчата, нумо всі на мудрагельську толоку — рятувати слова з Рдумортихового полону, повертати їх до нашої мови. Розпитайте у своїх рідних, пошукайте в словнику значення цих слів і негайно пишть мені листи.

Найактивніші помічники знову отримують від мене, як і годиться на толоці, частування.

І дуже прошу вас: зживайте у своїй мові ті нові слова, які почули на нашій толоці. Як це зробила Катруся **ШИШКАЛОВА** з Києва у своєму листі:

pershyy

РДУМОРТИХ —

галушник

- а) любитель галушок,
- б) той, хто варить галушки,
- в) товста людина;

гладун

- а) глек,
- б) товстун,
- в) гладенький камінець;

гутірка

- а) риба,
- б) квітка,
- в) розмова;

заволов

- а) птахолов,
- б) той, хто байдкує;

Пителів мажу?

«Не будьте скупарями, передплачуйте «Барвінок»! Він навчить всіх бути скорохватами, розвіє сквиру, і будемо разом співати сабадашки і санжарку».

Катруся від мене отримає мудру книгу «У світі етимології».

МУДРИЛО ПЕРШИЙ І ОСТАННІЙ

ЛОТО ? ? ?

гоструха

- а) ~~гостра страва,~~
- б) жвава, швидка дівчина,
- в) ~~хвороба,~~

гринджоли

- а) ~~чоботи,~~
- б) сани,
- в) ~~музичний інструмент.~~

галамагати

- а) ~~лети,~~
- б) базікати,
- в) ~~шепотіти.~~

грунь

- а) ~~птах;~~
- б) річка,
- в) вершина гори;

гайовик

- а) лісник,
- б) ~~гриб,~~
- в) кошик для гайок;

гавкун

- а) ~~сварлива людина,~~
- б) собака,
- в) ~~продавець собак.~~

ПЛАНЕТА ЗНАЙОМСТВ

«Привіт! Я — Аліна, мені одинадцять. Люблю читати, розв'язувати задачі, слухати музику. Аліна НАЗАРЕНКО. 37600, Полтавська обл., Миргородський район, с. Любівщина, вул. Західна, 16».

«Мені десять років. Люблю малювати, читати «Барвінок». Юля НАЛБАТОВА. 70400, Запорізька обл., Розівський район, смт. Розівка, пров. Елеваторний, 1».

«Хочу листуватися з дівчатами й хлопцями 11—12 років. Захоплююся читанням, музикою, сучасною естрадою. Ірина ОКСЕНЮК. 44661, Волинська обл., Маневицький район, смт. Колки, вул. Грушевського, 1а, кв. 19».

«Мрю листуватися з ровесниками. Мені вісім років. Люблю читати, слухати музику. Наталка ТКАЧЕНКО. 15671, Чернігівська обл., Менський район, с. Феськівка, вул. Шевченка, 13».

«Люблю малювати, вишивати. Хочу листуватися з барвінчатками. Мені дев'ять років. Олена КРУЧКО. 11000, Житомирська обл., м. Олевськ, вул. 50 років Жовтня, 44, кв. 3».

«Мені одинадцять років, відмінниця. Люблю читати, вишивати, в'язати. Колекціоную календарики. Олена СЛУШНА. 67624, Одеська обл., Біляївський район, с. Дачне-1, вул. Армійська, 36».

«Я — Таня, мені дванадцять. Вишиваю, в'яжу, люблю розповідати анекдоти. Хочу знайти друзів по листуванню. Тетяна ЧУВІЛО. 56500, Миколаївська обл., м. Вознесенськ, вул. Будівельників, 5, кв. 22».

15

СКЛ
КА
**ВИГРАЙ
ВІД «БАРВІ**

Знаючи, як ви, барвінчата, любите «Барвінок» оголошує новий — «Склейте його учасником, потрібно:

1. Щомісяця знаходити в журналі вирізати його й зберігати вдома.

2. Наприкінці року з фрагментів тинку.

3. Надіслати її до редакції разом хто зображений на ній і що він зробив. За допомогою можна звертати ристайтеся їхніми розповідями кайте потрібну літературу.

Серед переможців конкурс меться 10 призів.

Див. стор. 10

ДО ДОШКИ!

Кросворд

— До дошки піде... до дошки піде... Так, ти, барвінчатко. Але на цій дошці на тебе чекає не задача, а кросворд.

- По горизонталі:** 5. Письмова підказка. 6. Будило. 7. Місце, куди інколи потрапляють бешкетники. 9. Те саме, що й мапа. 10. Робоче місце школяра. 11. Збірник оцінок. 12. Місце, де сварить директор школи.

- По вертикалі:** 1. Місце, де на перерві можна поласувати яблуками. 2. Три лінійки, з'єднані до купи. 3. Родич ручки. 4. Підручник. 5. Будинок знань. 6. Сніданок школяра. 8. 33 букви.

Спробуй вписати слова **НАМИСТО, БАРАБАН, АБРИКОС, СОПІЛКА, ПІПЕТКА, СПАГЕТІ, БЕГЕМОТ** у кружечки так, щоб вони читалися за годинниковою стрілкою і мали по дві спільні літери.

СОКОЛИНЕ ОКО

Конкурс «Соколине Око» триває. Маєте ще один індіанський знак. Що він означає, підкаже **зайве слово, яке треба знайти в цьому номері журналу.**

Наприклад, у реченні «Завтра я він піду до школи» зайвим є слово «він». Отож уважно читайте «Барвінок» і знаходьте, що ж означає цей знак.

Серед тих, хто прочитає все повідомлення Соколиного Ока, наприкінці року розігруватимуться призи, серед яких і фотоапарат.

СКІЛЬКИ?

Для пошиття стародавнього хутряного одягу потрібна була певна кількість шкурок соболя і білки. А скільки саме? Тобі підкаже назва цього одягу, а її можна прочитати у затонованих кружечках. Про одяг ми забули, а число перебрало на себе його ім'я.

СПАГЕТІ ДЛЯ БЕГЕМОТА

ЦЕ ТОВСТА СОТНЯ

Колись назва цього числа складалася з двох слів. Зі слов'янсько-го: «тук», «тыти» — жир, жирити та слова «сет», що індоєвропейською означає сто. Про це число раніше казали: «Це товста сотня», «Це велике сто». Що це за число, дізнаєшся, розгадавши ребус.

ВІДПОВІДІ НА ЗАВДАННЯ, вміщені у № 1

- Кросворд.** 1. Завірюха. 2. Ковзани. 3. Мороз. 4. Сніжинка. Зима.

Робус. Січень — сніговик.

Допиши слова. Усі слова починаються літерами «бар».

Зимова приказка. Сонце блищить, а мороз тріщить.

Склади з літер. Школа.

Квадрат. →

4	9	1	7	3	2
3	5	4	8	7	6
8	1	7	2	6	1
5	6	5	3	8	9
2	9	1	4	7	5
6	4	8	2	9	3

В ЛЮБИМІЙ ШКОЛІ ВІДПОВІДАЮТЬ НА ПИТАННЯ

А в п'ятницю був урок української мови. Я, чесно кажучи, хвилювався і не насмілювався підняти руку. Допомогла Катя. Вона весь час штовхала мене в бік, аж поки Леся Степанівна не запитала її:

— Мишко, ти хочеш до дошки?

— Ні, це не я, а Півник хоче.

— Ну що ж, Півнику, йди відповідай, — сказала вчителька.

І я пішов. Коли я розповідав, Леся Степанівна здивовано дивилася на

ЯК Я СТАВ ВІДМІННИКОМ

мене. Потім сказала:

— Півнику, я приємно вражена і з задоволенням ставлю тобі п'ятірку.

Коли сів за парту, Мишка одразу ж прошепотіла:

— Віддавай брелок, ти обіцяв.

А я й не сперечався.

Через кілька днів Мишка знову запитала мене:

— П'ятірку з історії хочеш?

— Це теж можливо? — засумнівався я.

— Авжеж! — відповіла Мишка впевнено.

І все повторилося. Я вивчив параграф з історії, Мишка перевірила, я одержав п'ятірку. А потім почав отримувати п'ятірку за п'ятіркою.

Довелося віддати Мишці свій рожевий фломастер, гумку і ще багато чого. Зате в наступній чверті я став відмінником.

У чаклунство я не вірю, але пояснити те, що сталося, не можу. Спробуйте ви.

Я не вірю ні в які чудеса. На відміну від моєї сусідки по парті Каті Мишки. Вона навіть вважає, що й сама вмє трохи чаклувати. Звісно, я до цього ставлюся скептично. Але помічав, що коли Катя не хоче, щоб її викликали до дошки, вона щось тихо шепоче собі, і її не викликають.

Якось Катя сказала мені:

— Півнику (прізвище у мене таке), хочеш одержати п'ятірку з української мови?

— Я реаліст, —

відповів їй, — тому про таке й не мрію.

— А якщо я тобі допоможу? — не вгавала Мишка.

— Почаклуєш? — запитав я.

— Авжеж, тільки ти повинен виконати всі мої умови. І якщо у твоєму щоденнику з'явиться п'ятірка, то ти віддаси мені свій брелок для ключів.

Я погодився. Бо впевнений, що швидше вся школа ходитиме на головах, ніж Леся Степанівна виведе в журналі навпроти мого прізвища п'ятірку. Мишка загадала мені на завтра вивчити параграф 27 і розповісти їй. Наступного дня після уроків вона прискіпливо питала мене, ще й диктант примусила написати.

Мері Поппінс

Повість-казка*

зарадиш. Ну, Мері, то, може б, ти сіла кінець столу та була б нам за господиню й наливала чай? А мої маленькі гості нехай посідають обабіч мене. Отак буде добре, — сказав він, коли Майкл з підскоком переліг повітрям і вмостився праворуч від нього.

Тепер вони всі розташувалися вгорі круг столу, і жодного бутерброда, жодної грудочки цукру не було забуто.

Містер Перук задоволено всміхнувся.

— Здається, заведено починати з бутербродів, — сказав він до Джейн і Майкла. — Але коли вже сьогодні мій день народження, то ми почнемо не так, як заведено, а, як мені завжди здавалось, треба починати: з пирога!

І він кожному відрізав по великому шматку.

— Ще чаю? — спитав він у Джейн.

Але не встигла вона відповісти, як у двері добре постукали.

— Заходьте! — гукнув містер Перук.

Двері відчинилися, і на порозі стала міс Персімон з чайником окропу на таці.

— Я подумала, містере Перук, — почала вона, озирючись по кімнаті, — що, може, вам треба буде ще гарячої... Ой лишенько, я зроду... зроду-віку!.. — скрикнула вона, угледівши, що всі вони сидять за столом у повітрі. — Зроду-віку я такого не бачила! Кажу вам правду, містере Перук, я завжди знала, що ви собі трохи дивний. Та я намагалася того не помічати,

пам'ятаючи, що ви справно платили за житло. Але такі, як оце,

й лишенько! — вигукнув містер Перук. — Як прикро! Я зовсім забув, що стіл же внизу, а ми вгорі. Що ж нам тепер робити? Ми — тут, а стіл — там! Який жах, який жах! Але ж, господи, це так кумедно!

І він, затуливши обличчя хустинкою, голосно зареготав.

Джейн із Майклом, хоч і як їм було шкода, що тут нема булочок і пирога, й собі не втрималися від сміху.

Містер Перук утер очі.

— На це є тільки одна рада, — сказав він. — Треба подумати про щось серйозне, про щось сумне-сумнісіньке. Тоді ми зможемо спуститися на землю. Ну — раз, два, три — думаймо про щось дуже невеселе!

І вони почали щосили думати, попідпиравши голови руками.

Майкл думав про школу, про те, що одного чудового дня йому доведеться піти вчитися. Але сьогодні й це здалось йому веселим, і він засміявся.

Джейн подумала: «За якийсь чотирнадцять років я стану дорослою!» Але це було зовсім не сумно, а, навпаки, дуже гарно і досить утішно. Вона аж усміхнулась, уявивши себе дорослою, в довгій сукні і з сумочкою в руці.

— Ось хоч би моя старенька тітка Емілія, — міркував уголос містер Перук. — Її переїхав омнібус. Сумно, ох, як же сумно! Аж плакати хочеться. А парасолька їй лишилася ціла! Хіба ж не кумедно, га?

Він і сам незчувся, як весь уже трусився від сміху, уявивши собі парасольку тітки Емілії.

— Марна річ, — сказав він, висякавшись. — Нічого в мене не виходить. Та й моїм маленьким друзям теж, здається, не щастить згадати щось сумне. Мері, а чи не стала б ти нам у пригоді? Ми хочемо чаю.

Джейн із Майклом ще й сьогодні не могли б сказати певно, що ж, власне, тоді сталося. Одне вони знали твердо, — що як тільки містер Перук попросив Мері Поппінс, стіл унизу захитався на своїх ніжках, а далі, брязкаючи чашками й висипаючи тістечка з тарілок на скатертину, шугнув через усю кімнату вгору і, плавно повернувшись у повітрі, став перед ними так, що містер Перук опинився на чільному місці.

— Моя люба дівчинко! — вигукнув містер Перук, з гордістю дивлячись на Мері Поппінс. — Я знав, що ти якось нам

Смішкі

* Закінчення. Початок у № 1, 2000 р.

звички — пити з гістьми чай у повітрі... Містере Перук, я приголомшена! Це просто негідно, а для джентльмена вашого віку... я б ніколи...

— Ану ж і ви, міс Персімон? — озвався Майкл.

— Що — я? — гордовито спитала міс Персімон.

— Ухопите смішного газу так, як ми?

Міс Персімон зневажливо труснула головою.

— Сподіваюсь, юначе, — мовила вона, — що я не втрапила ще решток самоповаги, щоб метлятися в повітрі, як гумова кулька на шнурку! Красно дякую, я стоятиму на власних ногах, — або я не Емі Персімон! Ой, гвалт, та що ж це діється? Я не можу йти... я... кудись... Ой, рятуйте!

Бо зненацька міс Персімон, цілком усупереч власному бажанню, відірвалась від підлоги і перевальцем пішла у повітрі, коливаючись туди-сюди, немов дуже тонке барильце, і ледве втримуючи в руках тацю. Вона мало не плакала від сорому, коли нарешті дісталась до столу і поставила на нього чайник із водою.

— Дякую, — спокійно і дуже ввічливо сказала Мері Поппінс.

Після цього міс Персімон повернулася і почалапала додолу, усе примовляючи собі під ніс:

— Яка ганьба! Щоб оце я, вихована, статечна жінка!.. Мені треба звернутись до лікаря!

78

Джінні

З

ГОСПИЖКА
З ДАДЕМНО
КРАЇС

Ледве торкнувшись підлоги, вона прожогом кинулася геть з кімнати, заломивши руки.

— Яка ганьба! — ще раз почули вони її стогін, коли вона вже зачинила за собою двері.

— Тепер вона вже не Емі Персімон, бо не встояла на власних ногах, — прошепотів Майкл до Джейн.

Але містер Перук дивився сказати на Мері Поппінс дивно — нібито й весело, ніби й докірливо.

— Мері, Мері, не треба було тобі, — щоб я так жив! Вона, сердешна, цього не витримає. Та... ой лишенько!.. Як же вона прекумедно чалапала по повітрі! Ой господи, ой сили небесні!

І він разом з Джейн і Майклом підхопився з-за столу і знов так і покотились по

повітрі, аж за боки беручись від сміху на думку про те, яка смішна була міс Персімон.

— Ой мамочко! Не смішіть мене, я більше не можу, я лусну! — гукав Майкл.

— Ох, ох, ох! — кричала Джейн, ледве переводячи подих, ухопившись руками за серце.

— О боже мій, господи милосердний! — реготав містер Перук, витираючи очі полою піджака, бо ніяк не міг знайти хустинку.

— Час додому! — пролунав раптом голос Мері Поппінс, перекривши регіт, мов голосна сурма.

І враз, в одну мить, Джейн з Майклом і містер Перук опустилися на землю. Гупнули на підлогу всі троє разом, аж луна пішла. Думка про те, що треба Джейн і Майклові йти додому, була їхня перша сумна думка цього дня, і тільки-но вона з'явилася в їхніх головах, як весь смішливий газ одразу вивівся з них.

Джейн з Майклом, зітхаючи, дивилися, як Мері Поппінс повільно спускається додолу з пальтом і капелюшком Джейн у руках.

Містер Перук і собі зітхнув — глибоко й тяжко.

— Як прикро! — сказав він серйозно. — Дуже сумно, що вам треба йти додому. Для мене це був найвеселіший день. А для вас?

— І для нас, — сказав Майкл журливо, раптом зрозумівши, як невесело стояти на землі і не мати в собі ніякого смішливого газу.

— І для нас, і для нас, — сказала й Джейн, стала навшпиньочки і поцілувала містера Перука у зморщену, мов яблуко, щоку. — І для нас, і для нас, і для нас!

У автобусі, дорогою додому, вони сиділи по обидва боки Мері Поппінс. Обоє були незвично тихі.

Раптом Майкл сонно спитав:

— А часто це буває з вашим дядьком?

— Що буває? — гостро промовила Мері Поппінс, ніби Майкл своїм запитанням хотів її образити.

— Ну, що він підскакує, регочеться й літає у повітрі?

— Літає у повітрі? — Голос Мері Поппінс став дуже сердитий. — Може, ти поясниш, що це має означати?

Джейн хотіла була допомогти братові:

— Майкл хоче сказати — чи ваш дядько часто набирає в себе смішливого газу і перекочується попід стелею?

— Перекочується? Попід стелею? Це що за вигадки? Перекочується попід стелею! Скажи ще,

що мій дядько — надувна кулька!

Мері Поппінс ображено пирхнула.

— Але ж це правда! Ми бачили!

— Що бачили? Як він перекочується? Та як ти смієш! Мій дядько, щоб ти знав, тверезий, чесний, працьовитий чоловік, і будь такий ласкавий, висловлюйся про нього з пошаною. Та не бери в рот квитка! Отаке вигадати — перекочується! Щось нечуване!

Джейн з Майклом презирнулися поза спиною в Мері Поппінс. Вони більше нічого не сказали, бо знали, що марно з нею сперечатись, хоч би які дива діялись перед очима.

Отож вони тільки презирнулися, немов казали одне одному: «Чи правда це, чи ні? Про дядька Мері Поппінс? Чия правда — наша чи її?»

Але ніхто не міг їм відповісти.

Автобус мчав уперед, перехилиючись, ревучи й підскакуючи.

Мері Поппінс сиділа поміж дітьми, ображена, мовчазна. Та ось, потомлені, вони присунулись до неї ближче, пригорнулися щільніше і, все ще спантеличені, поснули...

А якщо хочеш дізнатися про інші пригоди Джейн і Майкла, подаровані нянею, візьми цю книжку в бібліотеці.

79

Художник О. БАСС

Усім новеньким барвінчатам
(які вперше взяли журнал «Барвінок»

до рук) —
няв-привіт!

БАЛАКУЧИЙ МОТЯ

Будьмо знайомі — я кіт Бегемот, для друзів — просто Мотя. Дуже люблю розповідати Барвінку про свої пригоди — за це мене і прозвали балакучим. Але поговорити люблять і собаки, і птахи, і черепашки, і навіть рибки... Треба лише вміти почути їхні розповіді. Барвінчата це вміють — і ось уже другий рік надсилають свої розповіді до журналу. Найкращі з них друкуються на його сторінках. Отож, якщо у вас є такий улюбленець, надсилайте листа про нього з малюнком чи фотографією.

БИЧОК СМОКТУНЧИК

Якось нашого бичка Смоктунчика дуже покусали собаки. Лікар сказав, щоб ми його зарізали. Але він — наш улюбленець, тож не пішли на таке й вилікували його. Тепер він разом із нами радіє сонцю. Як побачить нас — весело махає головою і хвостом. А які в нього гарні вушка! Ми дуже раді, що він з нами.

Оля і Надійка М'ЯКУШ, Тернопільська обл.

НЕРОЗЛУЧНІ

Коли я приніс додому собаку Дружка, то йому дуже не сподобався кіт Мікі — Дружок бігав за ним і гавкав. Та згодом вони подружилися — зараз і сплять разом, і граються, і їдять з однієї миски.

Якось наш кіт пропав. Тоді Дружок не їв, не пив, навіть не хотів гратися зі мною. А коли Мікі через два дні повернувся, собака ожив — почав їсти й гратися. Тепер вони нерозлучні.

Дмитро ТОМПОЛЬСЬКИЙ, Волинська обл.

БЕШКЕТНИК

Мій котик — великий бешкетник. Може розлити воду, перекинути миску з пирогами,

якось навіть у мишоловку впіймався. Любить гратися пір'ям, клубками.

Коли мама вишиває, він сідає їй на коліна й гріє.

Настя СКОЧКО,
Рівненська обл.

ХОТІВ ПОКАТАТИСЯ

Якось ми з подружкою поверталися зі школи — аж бачимо, по дорозі біжить маленький їжачок. Побачивши нас, він злякався і скрутився клубочком. Ми взяли його й перенесли через дорогу. Зрозумівши, що ми його друзі й допомагаємо, їжачок розгорнувся з клубка і розповів про свої пригоди. Виявляється, він хотів упіймати машину, щоб покататися, а вона від нього втекла. Тож довелося йому пішки повертатися до лісу.

Юля БОЙКО,
Київська обл.

БАКСЕ, ВПЕРЕД!

Це мій собака Бакс — узимку він катає мене на санчатах.

Ігор ЧИЖЕВСЬКИЙ,
м. Чернівці.

20

ПЕРЕХРЕСТЯ ВЕСЕЛИХ ЗАБАВ

Джанні РОДАРІ

МІЖПЛАНЕТНИЙ ЕКСПРЕС

Гей, кому треба, в вагон підіймайсь!
Подано поїзд кур'єрський на Марс.
О восьмій годині, на час вечері,
Будем за графіком ми на Венері.
Далі зупинка у нас на Сатурні,
Там будуть ігри, розваги культурні.
Можемо Сонце об'їхати махом,
Потім шугати Чумацьким Шляхом.
І незабаром — не встиш огледіться —
Вже перед нами Велика Ведмедиця.
Рушив у путь міжпланетний експрес,
Лиш смуга біліє в блакиті небес.

МАЙДАН ПУСТУНІВ

ПРОВУЛОК ЗАГАДКОВИЙ

Наталя РОГОЗНА

Уважно загадки читай —
і в них же відповідь шукай.

Малювать на шибках вміє,
Обсипає сніговієм,
Розсипає всюди лід
Ось вже кілька тисяч літ.
Знаєте, що то за дід?

* * *

Залютує — з ніг збиває,
А про те вона не знає:
Вічно їй не панувати.
Як тільки зима з хати —
Рознесе її мерції
Юний вітер весняний.
Хай вона ще покружляє,
Але нас не зачіпає!

УЗВІЗ КМІТЛИВИХ

Чому канарку
називають канаркою?

ВУЛИЦЯ РОЗУМНИКІВ

Як називається
звивиста дорога
в горах?

ВІДПОВІДІ НА ЗАВДАННЯ,
вміщені у № 1

Зіма. Санчата. Жодної — у воді немає калорій. Ніл.

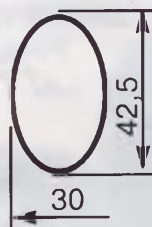
ОДЯГАНКИ ДЛЯ ПОДАРУНКІВ

Подарунки люблять усі. Але чи всі уміють дарувати? Треба пам'ятати таке правило: даруй лише те, що б ти хотів сам отримати в подарунок. І спробуй оформити свій подарунок так, щоб у всіх викликати здивування і захоплення. Виготовити барвистий, незвичайної форми футляр нескладно.

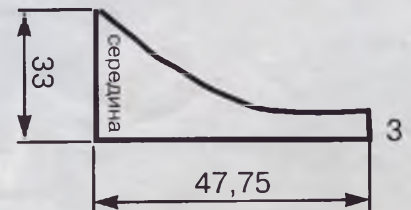
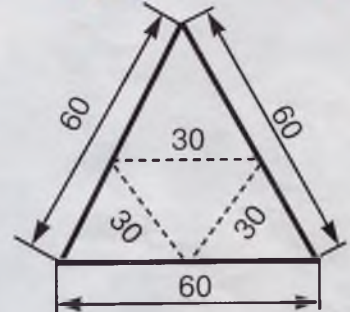
Перенеси на картон креслення, дотримуючись розмірів (у сантиметрах). Усі деталі виріж, а потім за допомогою клею, кольорового паперу, клаптиків тканини прикрась їх фантастичними візерунками. У місцях, позначених пунктирною лінією, треба зігнути деталі і придавити їх чимось важким. Потім візьми діркопробивач і на відстані 1 сантиметра від краю зроби через кожні 2 сантиметри дірки, вузькою (не ширше 5 міліметрів) стрічкою з'єднай деталі між собою (наче шиєш голкою). Стрічка має бути вдвічі довшою за довжину швів.

Подарунок (цукерки, чашку, касету тощо) поклади у футляр ще до того, як буде з'єднано останні деталі. Кінці стрічки зав'яжи бантом.

21

2 деталі

для денця коло $\varnothing 30$

НА СнідаНОК — СОНЯЧНИЙ ПРОМІНЕЦЬ

Прийшовши до школи, ти можеш сміливо казати друзям, що на снідаНОК у тебе сьогодні був... сонячний промінець. Хто не повірить, той просто нічого не знає про Сонце.

Сонце — центральне світило нашої планетної системи, її так і називають — Сонячна система. Температура всередині Сонця 15 мільйонів градусів, воно в 1 300 000 разів більше за Землю. І світить та гріє вже мільярди років. А чому? Чому воно не холодне? В його надрах відбувається термоядерна реакція перетворення водню в гелій — про них ти згодом дізнаєшся на уроках хімії. А тепер запам'ятай таке: завдяки сонячній енергії розвивається тваринний і рослинний світ на Землі. Те, що ти з'їв на снідаНОК — бутерброд із сиром чи кашу — по суті, було «консервованим» сонячним промінцем. І навіть морозиво, яке боїться Сонця, «зробило» воно.

КРЕЙДА ЖИЛА У ВОДІ

Якщо тебе сьогодні викличе до дошки вчитель, а ти не знатимеш, що писати на ній, спробуй розповісти історію народження крейди.

Раніше вона була живим організмом і називалася ферамініферою.

Жила в океані, мала вапняну мушлю. Мушлі мертвих ферамініфер стали частиною океанічного мулу, який поступово перетворився на м'яке вапно. Саме його ми і називаємо крейдою.

На нашій планеті відбувалися різні зміни, під час яких морське дно ставало сушею, і шари крейди піднімалися на поверхню. Нею вже сотні років користуються люди.

Щоб крейда у твоїх руках не розсипалася, до неї додають спеціальні домішки. А кольоровою її роблять барвники.

ТАКСІ ДЛЯ РЕКСА

Якось мешканець австрійської столиці Відня Вальтер Бьом хотів проїхати в таксі з собакою, але водій відмовився везти. Ображений на таксиста власник собаки заснував фірму «Таксі для тварин». Тут є і легкові автомобіли, і фургони для перевезення коней, і навіть пікап, куди вміщається 600-літровий акваріум з рибками. Водії-таксисти знають, як поводитися з незвичайними пасажирками.

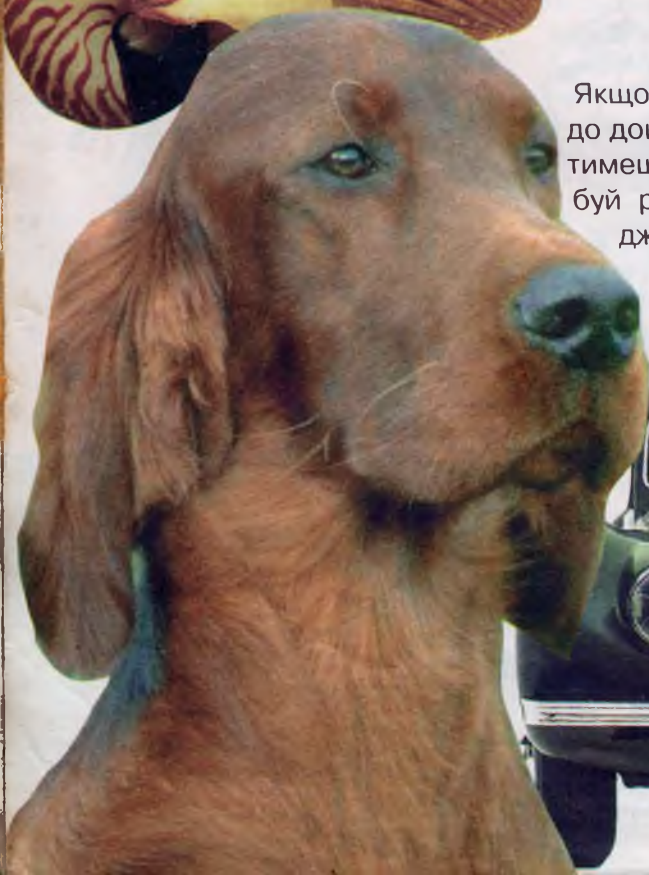
ПРИВІТ, МАЙБУТНЄ!

З чого в майбутньому виготовлятимуть папір? З листя. В інституті лісового господарства у столиці Угорщини Будапешті вже отримали високоякісний папір з листя. Він міцний і білий. Цей винахід дозволить економити велику кількість деревини, тобто збереже не один ліс.

15 000 000°

22

ХОЧЕШ — ВІР, А НІ — ТО ПЕРЕВІР...

- ◇ У морській воді (так стверджують дослідники) є стільки золота, що кожній людині на Землі дісталось б його на суму 1 мільйон доларів за нинішнім курсом.
- ◇ Верблюд за раз може випити понад 100 літрів води.
- ◇ Кактуси виділяють кисень не вдень, як інші кімнатні рослини, а вночі. Тому їх варто ставити у спальні.
- ◇ Горобина плодоносить 100—150 років.
- ◇ Щодня у світі 7 тисяч тонн чайної заварки наливається в 3 мільярди чашок.

ПОМІЧНИКИ ОЧЕЙ

Коли вчені з усього світу зібралися, щоб визначити, які ідеї та події минулих тисячоліть найбільше вплинули на історію людства, то на перше місце вони поставили окуляри. Чому? Пара збільшувальних скельця, з'єднаних оправою, подвоїла активне життя більшій частині населення Землі. Сьогодні двоє з трьох землян не можуть обійтися без окулярів.

Одні люди гарно бачать те, що близько, а далекі предмети розпливаються у них перед очима. Так буває у короткозорих. Інші, навпаки, краще бачать те, що далеко. Таких називають далекозорими. І короткозорим, і далекозорим потрібні окуляри зі спеціальними скельцями — лінзами.

У давнину теж були люди зі слабким зором. Окуляри тоді ще не винайшли. Проте люди знали, що деякі прозорі коштовні камені, якщо піднести їх до очей, можуть наближати чи віддаляти предмети. Знатні римляни, прагнучи щось добре роздивитися, прикладали до ока відшліфовану пластинку з прозорого гірського кришталю чи смарагду.

Згодом люди навчилися виготовляти лінзи зі скла. Але ще довго не могли здогадатися, як з'єднати скельця і закріпити їх біля очей. Тривалий час їх пришивали до капелюха або до спеціального ковпака. Потім їх вшивали в ремінець і зав'язували на потилиці. Лише че-

рез багато років хтось здогадався вставити скельця в залізні кільця й з'єднати їх перетинкою. Але такі окуляри потрібно було весь час тримати рукою. Минув ще час — і когось у голову прийшла проста й геніальна ідея: зачіпляти окуляри за вуха.

Роком народження окулярів вважається 1285-й — тоді з'явилася перша писемна згадка про них. А ось ім'я винахідника встановити складно. В Італії тоді було багато гарних майстрів — шліфувальників і полірувальників скла. Можливо, винахідником був італійський чернець Сальвіно Арматі. На його могилі так і написано: «Тут спочиває винахідник окулярів».

У ті часи окуляри коштували дорого, тож мали їх лише багаті люди.

Найближчі родичі окулярів — монокль, лорнет, пенсне. Монокль — кругле оптичне скло для одного ока, ним часто користуються годинники та ювеліри. Лорнет — окуляри в оправі з ручкою, без завушних дужок. Пенсне — теж окуляри без завушних дужок, які тримаються пружинкою, що затискає перенісся.

Минули роки. Окуляри сьогодні — звична і потрібна річ. Змінюються форма оправи, матеріали, з яких її виготовляють, але помічниками людей незмінно залишаться два скельця. Вони допомагають бачити, захищають очі від сонця, води, вогню. З'явилися окуляри-локатори для сліпих, окуляри без оправы — контактні лінзи. Можливо, в наступному тисячолітті ми зможемо обходитися без них, а поки що окуляри — на першому місці в списку найвидатніших ідей минулого.

ЗНАЙСЬМОСЬ
ЗНАЙСЬМОСЬ,
ЧИ ПІДІЙДУТЬ
ЗУЧУВАТИ!

23

Оцифровано на замовлення проекту "Перший" у 2020 р.

**Від вас, барвінчата, надійшло
так багато запитань про все на світі,
що на всі відповіді детально не зможу.
А тому на деякі з них відповідаю коротко.**

БАРВІНОК

ХТО? ДЕ? КОЛИ? НАВІЩО? ЯК? ЧОМУ? СКІЛЬКИ?

**«Коли згорить Сонце?»
Роман і Андрій
ШЕВЧЕНКИ, м. Черкаси».**

Сонце — це зірка. Вчені вважають, що воно, можливо, утворилося 5 мільярдів років тому. Зараз Сонце перебуває в середині свого життя. Тобто, ймовірно, воно світитиме ще стільки ж — 5 мільярдів років, а потім вибухне.

**«Коли винайшли програвачі?»
Аліса
ВОЙТЮК,
Кіровоградська
обл.».**

Перший програвач грамплатівок з годинниковою пружиною і заводною ручкою — грамофон був сконструйований в 1895 році. Спочатку винахідники пробували робити платівки з воску, фольги і навіть шоколаду. Сьогодні вони пластмасові. Звук у перших грамофонах мав погану якість. У нинішніх електропрогравачах він стереофонічно чистий.

**«Навіщо тигру смужки?»
Тарас ШПУК,
Івано-Франківська обл.».**

Смугаста «шуба» тигрові потрібна для того, щоб бути непомітним серед трави й листя. Полюючи, тигр підкрадається до жертви й нападає на неї зненацька. Завдяки смужкам на хутрі тигр зливається з довкіллям і стає непомітним.

**«Чи правда,
що крокодилічки
влуплюються з яєць,
наче курчата?»**

**Віра КОРОБКА,
Полтавська обл.».**

Так, мама майбутніх крокодилічків відкладає яйця в нірку, яку викопує в піску. Весь час вона перебуває неподалік, охороняє їх. Почувши звуки, схожі на рокотання, вона викопує яйця, надкушує шкаралупу й переносить дітей до води. Тільки-но народжені крокодилічки мають 30 сантиметрів у довжину, вони вже вміють плавати й полювати. Але ще протягом двох років мати залишається біля них і захищає від хижаків.

Журнал надходить до вас за пільговим поштовим тарифом завдяки сприянню ДП «ПРЕСА», його директора **ГЕРАСИМЕНКА Валерія Вікторовича**.

Адреса редакції: 04119, м. Київ,
вул. Дегтярівська, 38–44. Тел. 211-04-98.
Тираж 46500 прим. Зам. 9-95
Друк — поліграфкомбінат «Україна»

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

«Барвінок» — всеукраїнський журнал для молодших школярів. Видається українською мовою. Заснований у 1928 році.

Засновник і видавець: редакція журналу «Барвінок». Свідоцтво КВ № 770, 28.06.94 р.

Головний редактор Василь ВОРОНОВИЧ
Відповідальний секретар Людмила КОЗІЙ
Редактор відділу літератури Світлана ПРУДНИК
Художній редактор Олександр БАСС
Коректор Світлана ГАЙДУК
Комп'ютерна верстка Віталія Новікова

ISSN 0132-5930